

Nr 195.

Uppläst och godkänd hos Första kammaren den 24 maj 1911.

— — — — Andra kammaren den 24 maj 1911.

Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående ordnande af undervisningen i arkitektur vid konsthögskolan m. m. samt i anledning af inom Riksdagen väckta motioner i ämnet.

(Särskilda utskottets nr 2 utlåtande nr 2.)

Till Konungen.

I en den 21 april 1911 till Riksdagen aflåten proposition, nr 200, har Eders Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver ecklesiastikärenden för samma dag föreslagit Riksdagen att dels — med uteslutande ur den för akademien för de fria konsterna och konsthögskolan fastställda stat af den däri upptagna professorn i byggnadskonst jämte sagda befattning tillhörande aflöningsförmåner — i staten uppföra ej mindre en professor vid konsthögskolan i arkitektur med en aflöning af 6,400 kronor, däraf 4,400 kronor lön och 2,000 kronor tjänstgörings-

Bihang till Riksd. prot. 1911. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 52 Häft. (Nr 195—197.) 1

penningar, med rätt att efter fem års tjänstgöring erhålla förhöjning i lönen med 600 kronor, än äfven en professor vid konsthögskolan i svensk arkitekturhistoria med en aflöning af 4,600 kronor, däraf 2,500 kronor lön, 1,800 kronor tjänstgöringspenningar och 300 kronor ortstillägg, med rätt till två ålderstillägg å lönen, hvarterda å 500 kronor, efter respektive fem och tio års tjänstgöring;

dels godkänna i statsrådsprotokollet omförmälda, för åtnjutande af nämnda aflöningsförmåner föreslagna villkor och bestämmelser samt förklara, ej mindre att en hvar, som med eller efter 1912 års ingång tillträder någon af ifrågavarande befattningar vid konsthögskolan, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser, än äfven att, därest nuvarande innehafvaren af professorsbefattningen i byggnadskonst vid konsthögskolan icke före viss angifven tidpunkt anmäler, att han vill underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och han icke lagligen kan därtill förbindas, han skall varda bibehållen vid honom dittills tillkommande aflöningsförmåner, äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit honom;

dels till bestridande af undervisning vid konsthögskolan i byggnadsteknik med flera ämnen i staten uppföra ett belopp af 3,000 kronor;

dels höja det i staten upptagna anslaget å 1,000 kronor till elevernas studieresor med 1,200 kronor till 2,200 kronor, däraf högst 400 kronor till ersättning åt läraren vid arkitektelevernas resor;

dels för genomförande af ifrågavarande förändringar i staten öka det under rubriken akademien för de fria konsterna upptagna anslag med 11,200 kronor eller från 90,750 kronor (däraf två reservationsanslag å sammanlagdt 31,900 kronor) till 101,950 kronor (däraf två reservationsanslag å tillhopa 33,100 kronor);

dels ock medgifva, att de professorerna i arkitektur och svensk arkitekturhistoria tillkommande ålderstillägg må utgå af det under riksstatens åttonde hufvudtitel uppförda förslagsanslaget: ålderstillägg.

Riksdagen har genom Eders Kungl. Maj:ts proposition och de i ämnet väckta motionerna kommit till full öfvertygelse om behovet af en bättre organisation af den högre arkitekturundervisningen i dess helhet. För denna organisation är det, äfven enligt Riksdagens mening, af den största vikt, att vid arkitekturundervisningen i såväl de högre tekniska läroanstalterna som konsthögskolan den tekniska utbildningen kommer att gå hand i hand med den konstnärliga.

För att nå detta mål hafva tillkallade sakkunniga föreslagit, att vid tekniska högskolan undervisningen i fackskolan för arkitektur skulle göras obligatorisk fyraårig samt fortsättningskursen vid konsthögskolan tvåårig, och har genom omläggning af undervisningen mera plats beredts åt ämnet byggnadsteknik såväl vid de högre afdelningarna af tekniska högskolan som vid de båda årskurserna i konsthögskolan. Härigenom hafva de sakkunniga velat ernå en sådan plan för undervisningen, att den totala utbildningstiden för en arkitekt skulle kunna hållas inom rimliga gränser, d. v. s. i detta fall sex år i stället för, såsom regeln förut varit, sju år. Äfven detta förefaller ju vara en afsevärd tid, men de sakkunniga hafva sökt göra studietidens längd mindre betungande för de studerande genom att så planlägga undervisningen vid konsthögskolan, att tid skulle beredas dem att jämsides med sina studier arbeta på ritkontor och därigenom såväl bidra till sitt uppehälle som förkofra sig i sitt yrke.

Denna af de sakkunniga uppgjorda och af Eders Kungl. Maj:t framlagda plan för arkitektundervisningen vid tekniska högskolan och konsthögskolan har Riksdagen ansett sig kunna godkänna.

Sedan studietiden vid konsthögskolan sålunda enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag blifvit förkortad till två år, skulle elever, utgångna från den nu treåriga husbyggnadsfackskolan vid Chalmers tekniska läroanstalt, enligt nämnda förslag komplettera sina studier med ett fjärde år vid tekniska högskolan, innan de kunde vinna inträde vid konsthögskolan. Direkt öfvergång från Chalmers tekniska läroanstalt till konsthögskolan skulle således enligt detta förslag vara utesluten. Riksdagen, som väl inser, att lärjungar från båda de högre tekniska läroanstalterna vid inträdet i konsthögskolan måste stå på ungefär samma kunskapsnivå, anser det emellertid olämpligt, att de studerande från Chalmers läroanstalt skulle nödgas besöka tre olika läroverk. På denna grund vill Riksdagen förorda den i motiveringen till en inom Riksdagens Första kammare väckt motion angifna och äfven af departementschefen i statsrådsprotokollet antydda utvägen till frågans ordnande och fördenskull uttala såsom sin mening, att, under förutsättning af att en fjärde (frivillig) årskurs anordnas vid husbyggnadsfackskolan vid Chalmers tekniska läroanstalt, de elever, som fullständigt genomgått nämnda fackskola, skola vara berättigade till direkt inträde vid konsthögskolan.

Den i propositionen lämnade redogörelsen för bedrifvandet af undervisningen vid konsthögskolan har för Riksdagen klargjort det orimliga i att hela arkitekturundervisningen därstädes uppehålls af en enda lärare. Det synes därför Riksdagen välbetänkt, att undervisningen i arkitektur vid nämnda högskola, på sätt Eders Kungl. Maj:t föreslagit, uppdelas på två professurer, en i arkitektur och en i svensk arkitekturhistoria. Särskildt

har utskottet velat uttrycka sin tillfredsställelse med det beaktande af den nationella arkitekturen, som ligger i Eders Kungl. Maj:ts förslag om inrättande af sistnämnda professur. I detta sammanhang vill Riksdagen instämma i följande yttrande af de sakkunniga:

»Ehuru i vårt land ej finnes någon arkitektur med från de öfriga kulturländernas helt skild karaktär, finnas dock från hvarje stilepok, från medeltiden ända fram till våra dagar, byggnadsverk, hvilkas af klimatiska förhållanden, användt material och folkkaraktär framsprungna kynne dock i ganska väsentlig grad markerar en i viss mån själfständig, för oss nationell arkitektur. Denna är det vår oafvisliga plikt att lära känna och bevara mot tidens åverkan eller mot förvanskning genom okunnighet eller brist på pietet. Äfven torde i många afseenden i just denna hos oss hemmahörande och rotfasta arkitektur enkla, naturliga och goda förebilder för vår nutida byggnadskonst vara att finna, och bör densamma således såsom studiematerial vid våra arkitekturskolor utgöra en viktig del.»

En undervisning af sådan art bör, enligt Riksdagens mening, kunna få betydelse äfven för ernåendet af en för vårt land lämpad byggnadstyp, särskildt för bostadshus på landsbygden, i villastäder, egna-hems-samhällen och dylikt.

Den förutsatta ökningen af undervisningen i byggnadsteknik vid konsthögskolan betingar gifvetvis en särskild lärare i detta ämne, och har Riksdagen intet att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag i detta hänseende.

De förändringar i den för akademien för de fria konsterna och konsthögskolan fastställda stat, som äro en följd af ofvan tillstyrkta omläggning af arkitekturundervisningen vid konsthögskolan anser sig Riksdagen äfvenledes kunna godkänna.

Riksdagen får härmed, under åberopande af hvad sålunda anförts, anmäla, att Riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts proposition.

Stockholm den 24 maj 1911.

Med undersåtlig vörndnad.
